

УДК 37.012.3

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vpe.2021.35.11313>

ОСВІТНІЙ ПРОЕКТ ХЕЛЕН ДОРОН В УМОВАХ СИСТЕМИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Тетяна Захарчук¹, Світлана Кость²

¹Центр сімейного розвитку *Baby Club*,
вул. Переяславська 19/1, Львів, Україна, UA–79017
tanjazacharschuk@gmail.com;

²Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, UA–79000
svitlana.kost@lnu.edu.ua

Проведено аналіз стану вивчення іноземної мови в закладах сучасної дошкільної освіти. З'ясовано, що сьогодні вивчення іноземної мови у закладах дошкільної освіти є важливим компонентом. Діти, яких у дошкільному віці заохочували до вивчення іноземної мови, тим більше, якщо це навчання було організовано методично правильно, тобто за певним планом, послідовно та систематично, успішно продовжують навчання у школі, краще засвоюють нові знання з іноземної мови. Особливим видом освітньої діяльності є вивчення дошкільниками англійської мови. В освітньому процесі провідним засобом навчання є мова. Під час вивчення мови діти не вивчають складових частин нерідної мови, а одразу опановують її як засіб спілкування.

У центрі уваги є психологічні характеристики дітей дошкільного віку та основні особливості організації навчальної діяльності дошкільнят під час вивчення англійської мови, а також ефективність формування стійких мовленнєвих навичок, які забезпечують сприятливі умови на основі освітнього проекту Хелен Дорон в умовах системи дошкільної освіти України. Визначено актуальність цього дослідження і пов'язані з ними ідеї та проблеми.

З'ясовано, що особливості викладання англійської мови для дітей дошкільного віку ґрунтуються на особливостях сприйняття дітьми навколишнього середовища. Маленькі діти сприймають світ через своє тіло, тобто через розглядання, складання, розкидання, смакування, нюхання, дотики, рухи тощо. Існують дослідження вчених, які свідчать про те, що діти у ранньому віці сприймають рівноцінно слова декількома мовами, якщо вони знаходяться у відповідному середовищі.

Зазначено, що на початковому ранньому етапі педагог використовує велику кількість наочності, предмети, які оточують дітей, міміку обличчя, жести, рухи, тактильні відчуття. Визначено, що для вивчення англійської мови дитина старшого дошкільного віку має бути внутрішньо мотивованою. Найефективнішою організаційною формою навчання, що тісно пов'язана з віком, є гра, під час якої дитина мимовільно докладає зусиль, напружує пам'ять, вправляється у вимові звуків, які є вживаними в іншомовних словах та фразах. Розглянуто структуру курсу для

дітей до шести років за методикою Хелен Дорон. Зазначено, що активне або тривке засвоєння опрацьованого навчального матеріалу відбувається в тому випадку, коли дитина проявляє пізнавальну, комунікативну та інтелектуальну активність.

Ключові слова: методика Хелен Дорон, організація навчальної діяльності, психологічні характеристики, мовленнєва діяльність, діти дошкільного віку, заклад дошкільної освіти.

Постановка проблеми. Якісне підвищення ефективності дошкільної освіти уже тривалий час є на розгляді сучасного процесу реформування національної системи освіти загалом. Для розвитку дошкільної освіти важливою складовою є впровадження різноманітних програм раннього вивчення іноземної мови. Основною вимогою до програм має бути творчорозвивальна спрямованість. Також одним із головних завдань є підготовка майбутніх кваліфікованих спеціалістів. Адже вони зможуть створювати та впроваджувати інноваційні програми для навчання [3].

Що саме є найбільш ефективним в оволодінні іноземною мовою у дошкільному віці, вивчали такі дослідники, як В. Пенфілд, Е. Негневицька, І. Вронська, Н. Агурова та ін.

Дослідженням проблеми психологічної підтримки дошкільників у процесі вивчення іноземної мови займалися такі спеціалісти, як Т. Фадеева, О. Негневицька, Т. Воробійової Н. Імедадзе, О. Шахнарович, Н. Горлова.

Венгер Л., Костюк Г., Лісна М. розглядали проблеми індивідуальної готовності дитини до вивчення іноземної мови та психологічної готовності до навчання у початковій школі.

В Україні для дошкільників є різноманітний вибір програм, книг, підручників, посібників для навчання англійської мови. Також існують курси вивчення мови зі спеціальними методиками, за якими працюють спеціалісти. Це, наприклад, програма Helen Doron, комплекси Happy Hearts, Young Children's Picture Dictionary, Little Friends, First Friends, My First English Adventure, My Little Island, Pockets та ін.

Тарамонова Л. А., Поддякова М. М., Істоміна З. М. досліджували необхідність використання різноманітних форм інтерактивного навчання для створення розвивального предметного середовища у закладі дошкільної освіти, функціонально моделюючи зміст дитячої діяльності.

Метою статті є виокремлення засобів та прийомів психологічної підтримки дітей дошкільного віку, що забезпечать якісне вивчення іноземної мови у закладах дошкільної освіти за допомогою програми Хелен Дорон. Тому **завдання статті** полягає в аналізі дотримання методів, прийомів та принципів, оволодіння іноземною мовою в рамках методики Хелен Дорон дітьми дошкільного віку. Також важливо розглянути особливості організації освітнього процесу під час вивчення іноземної мови учнів дошкільного

закладу, варто зупинитися та розглянути психологічні особливості дітей цієї вікової групи.

Кожна дитина розвивається індивідуально, деякі діти розвиваються раніше і швидше, інші – пізніше і повільніше. Після проведеного дослідження ми виокремили деякі загальні характеристики, на які потрібно звернути увагу в освітньому процесі. Ми зупинимося на тих характеристиках, які є релевантними до навчання іноземної мови.

Дослідниця Воробйова Т. В. зауважує, що діти старшого дошкільного віку в аспекті мовленнєвої діяльності:

- використовують широкий інтонаційний спектр рідної мови;
- розповідають те, що вони знають, зробили або почули;
- сперечаються та аргументують, чому саме вони так думають;
- коментують те, що вони роблять;
- використовують свою яскраву, живу уяву.

Діти зазвичай є логічними і послідовними у вчинках і висловлюваннях. Інколи їм дуже важко зрозуміти відмінність між реальним світом та уявним, казковим, фантастичним [3].

Діти шестирічного віку переважно не завжди розуміють, про що говорять дорослі, проте зрідка мають сміливість уточнити, а частіше в цьому випадку вдають, що розуміють, проте тлумачать це по-своєму не завжди правильно. У цьому віці дітей важливо заохочувати до навчання, поки не пройде час, коли їм усе цікаво, вони дуже позитивно і з великим ентузіазмом навчаються, варто застосовувати похвалу з метою підтримки. Дошкільники вже починають усвідомлювати, що навколишній світ керується певними принципами, правилами та законами, вони не завжди розуміють їх трактування, проте знають, що на них треба зважати і дотримуватися [3].

Загальні характеристики мовленнєвого розвитку дітей щодо інноваційного навчання як рідної, так і іноземної мови мають багато спільних позицій. Звичайно, неможливо запропонувати якусь універсальну однаково дієву модель вивчення іноземної мови у дошкільному віці. Багато залежить від соціально-емоційних факторів кожної дитини, її індивідуальних особливостей розвитку.

Шкваріна Т. В. наголошує, що освітній проект Helen Doron спрямований, щоб діти вивчали англійську мову як рідну. Оскільки в основі навчання є гра, заняття відбуваються тільки іноземною мовою в невеликих групах до восьми осіб. Позитивна атмосфера, яка панує на уроках, є також важливим моментом. Головною перевагою є те, що методика включає сім науково обґрунтованих та експериментально досліджених методів навчання. Усі завдання розроблені, підібрані відповідно до різного віку та різного рівня знань [8].

Методика поділена на ступені навчання. Вони сконцентровані на віці дітей, а самі щаблі перетинаються між собою.

Діти п'яти–шести років легко засвоюють нові слова. Для кращого результату іншомовні слова потрібно супроводжувати жестами, мімікою, різноманітними рухами. На перших етапах вивчення педагог використовує велику кількість наочності, наприклад, предмети, які оточують дітей, картинки. Вихователь повинен демонструвати те, що він хоче, щоб діти зробили (standup, jump, run, sing, draw і т.п.) [3].

На нашу думку, дуже ефективним є мовленнєві забави – це такий вид навчальної діяльності, під час якої дошкільники вивчають або складають невеликі віршички, римування чи каламбури. Діти змалку дуже люблять експериментувати зі словами та звуками: Let's go – petsgo, blue eyes – .

Уже відомо, що діти п'яти–шести років концентрують свою увагу на одному виді діяльності не довго. Викладач повинен змінювати види роботи на занятті. Дітям більше подобається виконувати завдання в групі, аніж самостійно. Тому на цьому етапі більш ефективними є групові або парні виконання завдань [3].

У дитини старшого дошкільного віку для вивчення англійської мови має бути внутрішня мотивація:

- комунікативна (бажання спілкуватися іноземною мовою);
- лінгвопізнавальна (позитивне ставлення до оволодіння новим мовним матеріалом);
- інструментальна (позитивне сприймання форм і методів навчальної діяльності) [8].

У дошкільному віці ігрова діяльність є провідною, отже, вивчення англійської мови повинно супроводжуватись ігровою спрямованістю для формування у дошкільників пізнавальних мотивів. Гра у цьому віці – найкращий спосіб дізнатися нове.

Шкваріна Т. М. акцентує увагу на важливості ігрового контексту заняття, адже спрямованість кожного заняття на ігрову комунікативну нотку дає змогу зробити навчання таким, щоб поданий іншомовний матеріал запам'ятовувався, осмислювався дитиною охоче та мимовільно, без труднощів. Для дошкільника одним із мотивів спілкування є радість від власної діяльності, задоволення від усвідомлення та використання набутих знань і навичок, зацікавленість і легкість вивчення іноземної мови. Завжди вибір технології навчання та форми організації тісно пов'язані місцем проведення занять та з віком учнів. У грі дитина зазвичай мимовільно докладає зусилля, напружує пам'ять, вправляється у вимові звуків, уживаних іншомовних слів та фраз [8, с. 97].

Оскільки вміння розпочати спілкування і власне сам процес комунікації є визначальними в освітньому процесі під час вивчення іноземної мови,

одним з найважливішого є навчити дітей простих, проте важливих для спілкування англійських сталих виразів. Щоб раніше це зробити, то ефективнішим буде процес спілкування. Хелен Дорон призначена для малюків від нуля до шести років. Програма складається з декількох частин (для різного віку) і включає аудіо, наклейки для дітей і книги для батьків і педагогів. Рання англійська Хелен Дорон – це унікальний, простий і природний метод вивчення англійської мови незалежно від рідної мови дитини. Вона отримала визнання, апробована методика викладання англійської мови, розроблена професійним лінгвістом.

Упродовж курсу діти:

- вивчають понад 800 слів;
- знайомляться з основною структурою англійської пропозиції;
- в ігровій формі співають англійські римування;
- вивчають 32 пісні англійською мовою;
- грають у рухливі ігри англійською мовою;
- знайомляться з різними музичними стилями;
- грають в ігри для розвитку пізнавальних навичок;
- вчаться розмовляти з відповідною вимовою;
- навчаються любити опанувати англійську мову [1].

Навчальний курс для найменших ділиться на чотири заняття. Музика та вірші роблять курс не тільки захопливим, а й максимально ефективним як для найменших дітей, так і для батьків, які навчаються ще краще організувати дозвілля своїх дітей [2].

Надзвичайно важливим є створення мовного середовища на занятті. Педагог повинен говорити англійською мовою від початку заняття і до його завершення. Не забувати використовувати невербальні засоби спілкування. Оскільки діти здебільшого мають змогу чути іноземну мову тільки на заняттях, мова педагога повинна бути буденною, простою. Дітям достатньо розуміти значення деяких слів, щоб розуміти, що до них говорять [2].

Вивчення іноземних мов спирається на реальне життя. Хоча педагогові потрібно не забувати про уявний світ та фантазії. Адже вони є невід’ємною частиною дітей. Наприклад, до переліку тварин дитина додає динозавра, це є нормою для дитячого світу реалії в уяві. Вихователь повинен дуже обережно реагувати на такі моменти, з розумінням, не висміювати, а навпаки, підтримати та пояснити [3].

Кулікова І. А., Шкваріна Т. М. у програмі та методичних рекомендаціях “Англійська мова для дітей дошкільного віку” зауважують, що природне бажання дітей говорити може стати найважливішим мотиватором, який сприяє активізації мовленнєвих навичок. Ефективно спілкуватись – означає мати потребу у такому спілкуванні. Існує досить велике різноманіття засобів організувати освітній процес так, щоб гармонійно поєднати реальну

мовленнєву діяльність з використанням досить обмеженого лексичного матеріалу, вивченого до цього. Наприклад, такий вид роботи на уроці як “describe and arrange activity” [6].

Воробйова Т. В. описує метод роботи в парах: одна дитина розміщує на малюнку кімнати різні меблі, а його партнер запитує: *Where is the chair?* або *Is the chair next to the door?* Учні розміщують меблі на малюнку однаково. Вид такої навчальної діяльності показує можливості для розвитку образного мислення, фантазії і свободи уяви. За такими правилами діти розміщують холодильник у ванній кімнаті, ролики – на кухні, щоб заплутати інших учасників гри своєю непередбачуваністю. В цьому і є сутність справжнього спілкування, коли один із учасників володіє інформацією, яка необхідна для іншого. Обмежений лексичний матеріал (назви елементів меблів, декілька прикметників тощо) повністю задовольняє ситуацію і дає дітям відчуття задоволення від того, що вони можуть реально спілкуватися іноземною мовою [3].

Отже, проаналізувавши принципи освітнього процесу Хелен Дорон у навчанні іноземної мови у закладі дошкільної освіти, а також психологічні особливості дітей, які навчаються в закладі дошкільної освіти, ми дійшли висновку, що найефективніший шлях вивчення іноземної мови, зокрема англійської, та формування у дошкільників пізнавальних мотивів та інтересу до вивчення англійської мови є їхньою ігровою спрямованістю. Цей підхід робить навчання простим, не складним, адже діти запам'ятовують іноземний матеріал мимовільно і легко.

Саме через індивідуальну самостійну діяльність дітей на заняттях, через спілкування дітей між собою, вихователя і дітей під керівництвом педагога мова засвоюється набагато швидше. Також велике значення у вивченні іноземної мови має психологічна підтримка. Створення середовища, яке для кожного дошкільника є позитивним та емоційно-комфортним, у якому кожна дитина є унікальною, особливою, важливою, активною, а не пасивною, здатною лише на механічне заучування матеріалу.

Коли дитина проявляє пізнавальну та інтелектуальну активність, відбувається тривале та активне засвоєння навчального матеріалу. В цей час можливо досягнути найбільших довготривалих успіхів у формуванні стійких іноземних мовленнєвих навичок лише за умови особистісно орієнтованого навчання, а принципи дошкільної освіти є каталізатором цього процесу, оскільки забезпечують наступність методів та прийомів роботи. У закладі дошкільної освіти повинні бути створені інноваційні умови для подальшого повноцінного розвитку здобутків дітей дошкільного віку.

1. Англійська для дошкільнят за методикою Хелен Дорон [Електронний ресурс] // Helen Doron English : (офіц. сайт міжнар. мережі навч. центрів англ. мови для дітей, яка працює за авторською методикою відомого лінгвіста Хелен Дорон). URL : <http://helendoron.com.ua/uk/2-6/790-anglijska-movadityamdoshkilnogo-viku>. (режим доступу 28.05.2021).

2. Англійська для дітей дошкільного віку (програми для дитячих садків) [Електронний ресурс] // Helen Doron English : (офіц. сайт міжнар. мережі навч. центрів англ. мови для дітей, яка працює за авторською методикою відомого лінгвіста Хелен Дорон). URL : <http://helendoron.com.ua/uk/dlya-dytsadkiv>. (режим доступу 28.05.2021).

3. Воробйова Т. В. Особливості організації навчальної діяльності дітей дошкільного і молодшого шкільного віку в процесі вивчення іноземної мови (психологічний та методичний аспекти) [Електронний ресурс]. URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/153576231.pdf> (режим доступу 28.06.2021).

4. Дмитренко Н. Шляхи підвищення ефективності навчання іноземної мови у дошкільних навчальних закладах України. Гуманізація навчально-виховного процесу. Слов'янськ, 2010. Вип.4. Ч. 1. С. 95–99.

5. Журавльова Л. Педагогічні умови формування англомовної комунікативно-мовленнєвої компетенції дітей дошкільного віку. Науковий вісник МДПУ : КВ. 2014. № 13. С. 372.

6. Кулікова І. А., Шкваріна Т. М. Англійська мова для дітей дошкільного віку: програма та методичні рекомендації ; 3-тє вид. зі змін. та доповн. Тернопіль : Мандрівець, 2015. 48 с.

7. Савченко О. Початкова освіта має стати якісно новою. Дошкільне виховання. 2001. № 1. С. 4–5.

8. Шкваріна Т. М. Методика навчання іноземної мови дошкільників : навч. посібник Київ : Освіта України, 2007. 300 с.

Стаття: надійшла до редколегії 29.08.2021
доопрацьована 11.09.2021
прийнята до друку 18.09.2021

**HELEN DORON EDUCATIONAL PROJECT IN THE CONDITIONS
OF PRESCHOOL EDUCATION SYSTEM OF UKRAINE**

Tetiana Zakharchuk¹, Svitlana Kost²

*¹Family Development Center Baby Club
Pereiaslavska Str. 19/1, Lviv, Ukraine, UA-79017
tanjazacharschuk@gmail.com;*

*²Ivan Franko National University of Lviv,
Universytetska Str., 1, Lviv, Ukraine, UA-79000
svitlana.kost@lnu.edu.ua*

The article analyzes the state of learning a foreign language in a modern preschool institution. It was found that at present teaching a foreign language in preschool institutions is an important component. Preschool children, who studied foreign languages, providing their teaching was organized methodically correctly, successfully continue their study at school, and acquire knowledge of a foreign language better. Learning English by preschoolers is a special type of educational activity. In the learning process speech is both a leading teaching tool and a subject. Children do not learn the components of an unfamiliar language, but immediately master it as a means of communication.

The focus is on psychological characteristics of preschool children and features of educational activities organized for preschool children at English classes, as well as the conditions that ensure the effectiveness of stable speech skills based on Helen Doron educational project in preschool education of Ukraine.

It has been determined that the peculiarities of teaching English for preschool children are based on the characteristic features of children's perception of the environment. Young children perceive the world through their bodies that is looking assembling, spreading, savoring, smelling, touching, moving, and others. Scientists indicate that children at early age equally perceive words in several languages providing they are in the appropriate environment.

It is noted that at the initial stage of teaching English the teacher uses a large number of visual aids, objects that surround children, facial expressions, gestures, movements, and feelings. It is determined that English learning of upper preschool age must be intrinsically motivated. The most effective organizational form of learning, which is closely related to this age group, is a game. During a game children involuntarily make efforts, develop their memory, practice English pronunciation, use foreign words and phrases. The structure of the course for children under six years old according to the method of Helen Doron is considered. It is determined that active or sustained acquisition of educational material occurs only when the child performs cognitive, communicative and intellectual activity.

Keywords: Helen Doron method, organization of educational activity, psychological characteristics, speech activity, preschool children, preschool education institution.